האשה רבה פרק עשירי יבמות צב

מסורת הש"ס

כל קלא דבתר נשואין - כגון כהן שנשא אשה ואח"כ יצא עליה קול גרושה או זונה: **כיון דאפקי לב"ד ושריגן לה** - הואיל והוצרכה לבא לב"ד להתירה אלמא בחי הוה מספקינן ליה קודם נשואין והלכך כמי שיצא הקול מאותה שעה דמי קמ"ל: **הורו בית דין ששקעה חמה** - בשבת והתירו לעשות מלאכה: **אין זו הוראה** - לסמוך עליה ולפטור יחיד שנשאה על פיהם או אם עשו לבור על פיהם אין מביאין פר בשאר העלם דבר אלא כל אחד בשבה או שעירה אאין זה העלם דבר אלא טעות בסבורים שבא בעולם דבר שלא בא דהא לכ"ע גליא השתא דטעות הואי והכא נמי דמתני' טעות היא בסבורים שמת והנה בא בעלה והכל רואים אלא לעד סמוך: **אדע דהוראה היא** - ע"י הוראת ב"ד היא ניסת ועלייהו תליא ולא לעד דהא בכל התורה עד אחד לא מהימן והכא מהימן דתורה לא האמינתו והם האמינוהו ועבדינן אפומייהו: **מאי טעמא לאו משום דהוראה היא** - וכשהורו שהלב הקיבה מותר דאיעלם מיניייהו וסמוך אדעתייהו והכא נמי אדעתייהו הוא דסמוך דאמרי כל אשה דייקא ומינסבא וגמלא דטעו בהוראתן דהא לא דייקא ואינסבא: **מזו טעמא** - טעם מובהק: **וכי הדר אמרי להיתירא** - בטעם שאינו מובהק מי משגיחין בהו: **אמו הרי ואסריה** - הרי טעם ברור: **כי הדר אתא עד** - אחד ואמר עכשיו מת שריגן לה: **מ"ט לאו משום** - דאמריגן עד קמא אטעייהו אי בתראה מהימן דאי קמייתא הוראה היא דאדעתין סמכי מכי חזיגן טעמא על ידי הנים הללו דלא אוריגן שפיר היכי מצינן למיהדר לדעתין קמייתא: **יקוב הדין את הדר** - בניסת ע"פ ב"ד לא אמריגן ע"פ ב"ד הוא ומפטרא אלא הולכין אחר עומק הדברים ואמריגן טעותא הוא דאעד סמוך ותביא חנאת שמינה: **מ"כ מאי יקוב כו'** - מדאתי הכי משמע דאי לא מעייגין בה שפיר לפוס ריבטא הוה פטר לה: **כל שכן אלמנה לכהן** (ג) - דלהכי לא שריוה: **על כל ביאה וביאה** - קסבר רבי אלעזר ביאות מחלקות וטעמא בשם' כריתות (דף טו.): **קרבן אחד על הכל** - הואיל ולא עודע לה בינתיים והויא לה כאוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד: **מתני' ואחר כך מת בעלך** - ולא הוקקה לייבום ונשאת לשוק: **ראשון ואחרון** - מפרש בגמ': **ממזר** - וכר"ע מיקומקמא דאמר (נעיל דף מט.) יש ממזר מחייבי לאוין: **קיים סיפא** - כשניסת: **הולד הראשון** - שהיה לה בעודנו חי: **גמ' אין ממזר מיבמה** - שנשאת לשוק בלא חליצה הואיל וליבה עליה אלא בלאו: **מאי הנא** - וחכ"א אין ממזר מיבמה אלמא סבירא להו דיש חייבי לאוין שהולד ממזר מהן (ד) הנא דבי ר"ע היא דאיכא הנא בפר' החולץ (נעיל מט.) אליבא דר"ע דאמר יש ממזר מחייבי לאוין דשאר מחייבי לאוין דקרבה כגון אמה אביו לר' יהודה דאמר קאי עלה בלאו בפ' טשאין (נקמן נז.) וכגון טשא את אלוקתו דקאי עלה בלא יבמה (דברים כה) ולאו דקורבא הוא הוי ממזר: **מחייבי לאוין גרידי** - כגון יבמה לשוק ודומה לה:

בעיזוקיהו

כל קלא דבתר נשואין לא חיישינן מהו דתימא הואיל ואתאי לבי דינא ושריגן (א) כקלא דקמי נשואין דמי ותיתסר קמ"ל: ניסת ע"פ ב"ד תצא וכו': אמר זעירי [2]ליתא למתני' מדתני בי מדרשא דתני בי מדרשא [3]הורו בית דין ששקעה חמה ולבסוף זרחה אין זו הוראה אלא טעות ורב נחמן אמר הוראה היא א"ר נחמן תדע דהוראה היא דבכל התורה כולה עד אחד לא מהימן והכא מהימן מ"ט לאו משום דהוראה היא אמר רבא תדע דטעות הוא דאילו הורו ב"ד בחלב ובדם להיתירא והדר חזו טעמא לאיסורא כי הדרי ואמרי להיתירא לא משגחינן להו ואילו היכא דאתא עד אחד שרינא אתו תרי אסרנא כי הדר אתא עד אחרינא שרינן לה מ"ט לאו משום דטעות הוא ואף ר' אליעזר סבר דטעות הוא דתניא ר' אליעזר אומר *[4]יקוב הדין את הדר ותביא חטאת שמינה אי אמרת בשלמא דטעות הוא משום הכי מתיא קרבן אלא אי אמרת דהוראה היא אמאי מתיא קרבן ודלמא קסבר ר' אליעזר יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב א"כ מה יקוב הדין את הדר: הורוה ב"ד להנשא כו': מאי קלקלה ר' *אליעזר אומר [5]זינתה ר' יוחנן אמר אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מאן דאמר זינתה כל שכן אלמנה לכהן גדול מאן דאמר אלמנה לכהן גדול אבל זינתה לא מ"ט [דאמרה] אתון הוא (ב) דשויתין פנויה תניא כוותיה דר' יוחנן *הורוה ב"ד להנשא והלכה וקלקלה כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט חייבת בקרבן על כל ביאה וביאה דברי ר' אלעזר וחכ"א [6]קרבן אחד על הכל ומודים חכמים לר' אלעזר [7]שאם נשאת לחמשה בני אדם שחייבת בקרבן על כל אחד ואחד הואיל וגופין מוחלקין: **מתני'** [8]**האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך ואח"כ מת בנך ונשאת ואחר כך אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר** *אמרו לה מת בנך ואח"כ מת בעליך ונתייבמה ואח"כ אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר: [9]אמרו לה מת בעליך וניסת ואח"כ אמרו לה קיים היה ומת תצא והולד ראשון ממזר והאחרון אינו ממזר: *[10]אמרו לה מת בעליך ונתקדשה ואחר כך בא בעלה מותרת לחזור לו אע"פ שנתן לה אחרון גט לא פסלה מן הכהונה את זו דרש רבי אלעזר בן מתיא [11]ואשה גרושה מאישה ולא מאיש שאינו אישה: **גמ'** מאי ראשון ומאי אחרון אילימא [12]ראשון לפני שמועה ואחרון לאחר שמועה ליתני הולד ממזר משום דקבעי למיתני סיפא אמרו לה מת בעליך ונשאת ואח"כ א"ל קיים היה ומת הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר תנא נמי רישא ראשון ואחרון ממזר ת"ר *זו דברי ר"ע שהיה אומר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין אבל חכמים אומרים [13]אין ממזר מיבמה ולימא אין ממזר מחייבי לאוין האי תנא הך תנא דר"ע הוא דאמר מחייבי לאוין דשאר הוי ממזר מחייבי לאוין גרידי לא הוי ממזר אמר רב יהודה אמר**

דמיחלפא

(דף כד:) ואר"י דלא איפסר לומר כן דבהדיא אמריגן בגיטין (דף פח. ושם) דבכל מקום לא חיישינן גבי כתב גט לאשתו והיא יושבת ומשמשתו תלא והדבר לריך בדיקה ופריך עלה והאמר רב אשי כל קלא דבתר נשואין לא חיישינן וההיא דרוכל דלעיל כדפי' לעיל (דף כד: ד"ה אמר): **ואמרן** לה מת בעליך והדר מת בנך כו' הולד הראשון והאחרון ממזר. אמר ר"י דראשון הייגו לפני שמועה והאחרון אחר שמועה כי ההיא דסיפא כדמפרש בגמ' דאין לפרש דלמסקנא דגמ' הוי דהכא מבטל ראשון ומבטל אחרון דהייגו מיבם דקנסו נמי לאוסרה איבם דהא ע"כ הא ממזר דהכא מדאורייתא קאמר כמו שאפרש ומיבם לא הוי ממזר מדאורייתא אפילו לר"ע דמשוי זנות יבמה כזנות דאשת איש לאוסרה איבם דאפילו אשת איש לא מיתסרא מדאורייתא ע"י טעות ואפילו מדרבנן לא מיתסרא איבם הכא למאי דמוקי לה לקמן (דף לד.) בתרי ותרי ובעידי הזמה וגם נמי לא בעי' מאותו מן השוק אם מהחלה נשאת בשני עדים כמו שהיתה מותרת לבעל אם היה קיים: **אבל** חכמים אומרים אין ממזר מיבמה. וא"ת הא משמע בגיטין דאפי' לרבנן הוי ממזר מיבמה לשוק דבפרק הזורק (גיטין דף פ: ושם) בעי הש"ס אמשנה דכל עריות שאמרו (ה) לרותיהן מותרות ניסאו אין זיבו לא לימא תיהוי תיובתא לרב המנונא ובגישואין דוקא משום

כל קלא דבתר נשואין לא חיישינן - י"מ דוקא דילא הקול שתחלת נשואין היו באיסור דלקלא כי האי לא חיישינן דמדעבד נשואין מסתמא דיקו בה במלתא ושקר הוה אבל במאי דהוה אחר נשואין אמריגן שפיר בקלא ולפי זה אפי' שפיר ההיא דרוכל דלעיל (דף כד:) ואר"י דלא איפסר לומר כן דבהדיא אמריגן בגיטין (דף פח. ושם) דבכל מקום לא חיישינן גבי כתב גט לאשתו והיא יושבת ומשמשתו תלא והדבר לריך בדיקה ופריך עלה והאמר רב אשי כל קלא דבתר נשואין לא חיישינן וההיא דרוכל דלעיל כדפי' לעיל (דף כד: ד"ה אמר): **ואמרן** לה מת בעליך והדר מת בנך כו' הולד הראשון והאחרון ממזר. אמר ר"י דראשון הייגו לפני שמועה והאחרון אחר שמועה כי ההיא דסיפא כדמפרש בגמ' דאין לפרש דלמסקנא דגמ' הוי דהכא מבטל ראשון ומבטל אחרון דהייגו מיבם דקנסו נמי לאוסרה איבם דהא ע"כ הא ממזר דהכא מדאורייתא קאמר כמו שאפרש ומיבם לא הוי ממזר מדאורייתא אפילו לר"ע דמשוי זנות יבמה כזנות דאשת איש לאוסרה איבם דאפילו אשת איש לא מיתסרא מדאורייתא ע"י טעות ואפילו מדרבנן לא מיתסרא איבם הכא למאי דמוקי לה לקמן (דף לד.) בתרי ותרי ובעידי הזמה וגם נמי לא בעי' מאותו מן השוק אם מהחלה נשאת בשני עדים כמו שהיתה מותרת לבעל אם היה קיים: **אבל** חכמים אומרים אין ממזר מיבמה. וא"ת הא משמע בגיטין דאפי' לרבנן הוי ממזר מיבמה לשוק דבפרק הזורק (גיטין דף פ: ושם) בעי הש"ס אמשנה דכל עריות שאמרו (ה) לרותיהן מותרות ניסאו אין זיבו לא לימא תיהוי תיובתא לרב המנונא ובגישואין דוקא משום

ונתקדשה וכא בעלה מותרת לחזור לו. וס"ה דבריה לבני אם גרשה הראשון דלאשון ובני שוין דכמו דחזיא לחזור לראשון אם גרשה אבני כך מותרת לחזור לבני אם גרשה לראשון:

גיטין פח. פח: פט.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ושריגן לה בקלא: (ב) שם דאמרה אתון הוא דשויתוני פנויה: (ג) רש"י ד"ה כ"ש אלמנה לכהן גדול דלהכי: (ד) ד"ה האי הנא וכו' ממזר מהן סס"ד ואח"כ מ"ה כך תנא דבי ר"ע הוא וכו' דקורבא הוא דהוי ממזר: (ה) תוס' ד"ה אכל וכו' דכל עריות שאמרו פוטרות צרותיהן ניאאו אין:

[סנהדרין ו:]

[ל"ל אלעזר]

רש"ל

[תוספתא פי"ח]

[לקמן נב:]

גיטין פט: לעיל פח:

[לעיל יד: וש"נ ותוספתא פי"ח]

עין משפט נר מצוה

מא א מיי' פ"י מהלכות גירושין הלכה כ ופי"ז מהלכות אישות כ"ה הלכה כ עוש"ע אה"ע סימן מו סעיף ח וסימן קט סעיף ס:

מב ב מיי' פ"ט מהל' סנהדרין הלכה ס ופי"ד שם הלכה ג:

מג ג ד מיי' שם פי"ד הלכה ג:

מד ה ו ז מיי' שם פ"ט הלכה ג:

מה ח מיי' פ"ג מהל' יבום הלכה יט סמג לאוין סג עוש"ע שם סימן קנט סעיף כ:

מו ט מיי' שם הלכה יט סמג שם:

מז י עוש"ע שם סימן יז סעיף מז:

מח כ מיי' פ"י מהלכות גירושין הלכה ו סמג עשין כ עוש"ע שם סעיף נח וסימן קנ סעיף ח:

מט ל מיי' פ"ג מהל' יבום הלכה יט:

נ מ מיי' שם סמג לאוין סג עוש"ע שם סימן קנט סעיף כ:

תוספות ישנים

שיש לפס לשון המלכות כדלאמריגן התם שהיה מספר קומי. תימה למה אין אנו כותבים עתה לבני המלך ואנו כותבים לבריאת עולם. ויש לומר משום שהורגלו בטעות לבריאת עולם הוכגלו נמי בגיטין: **והאחרון** אינו ממזר. וא"ת ואמאי אינו ממזר כדלעיל מעשה קנס דהא לעיל מ מ ר י כ ן דכי מתגרשה מן הראשון הוי ממזר מן הבני מעשה קנס וי"ל דר"ל הכא אינו ממזר מדאורייתא אבל מדרבנן הוי ממזר:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com